

Učiteljski Tovariš.

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: XIV. glavna skupščina „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“ dne 14. in 15. avgusta v Trstu. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Inserati.

XIV. glavna skupščina

„Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“
dne 14. in 15. avgusta v Trstu.

(Dalje.)

K poročilu tajnikovemu se je prvi oglasil g. nadučitelj Božo Dubrovič, zagovarjajoč izstop zgoraj imenovanih društev. Govornik pravi, Zaveza naj ne bo ne liberalna in ne klerikalna (smeh), ako hoče koristiti učiteljskemu stanu in svojemu narodu. Geslo „Zaveze“ naj bi bilo „mir, sloga, ljubav.“ „Zaveza“ naj vsprejema vse jugoslovansko učiteljstvo v svoje okrilje, pa naj bo isto katerega koli političnega prepričanja in naj po svojih glasilih ne žali oseb, ki so narodu koristne, in naj ne proslavlja nasprotnikov naroda! Ako se bo „Zaveza“ držala teh načel, pa ne bodo društva izstopala iz nje, marveč bodo nova društva pristopala.

K besedi se je oglasil učitelj E. Gangl, ki je v izbornem govoru zavračal izražanja gosp. Dubroviča. Tovariš Dubrovič, je rekel govornik, hoče sloge in miru. A mi nismo kot dična familija ob topli peči pod varno streho, mi šele sedaj gradimo svoj dom, a kar zgradimo, bi nam radi naši dobri „prijatelji“ vse sproti raznesli in podrli. Nič ne pomaga: učiteljstvo živi v dobi boja, in grešilo bi samo nad seboj, da vrže roke naskriž in gleda, kako beži čas naprej, ono pa zastaja in ravnodušno sprejema udarce, ki mu padajo po hrbtu. — Če si ne vedo nekateri ljudje drugače pomagati, pa zabrne njih strune staro pesem o slogi. Zdi se mi, da je tovarišu Dubroviču vse to naročeno, s čimer je danes pojasneval stališče istrsko-hrvaških učiteljev, zakaj — tako se mi zdi — za njihovimi hrbti se že plazijo črne sence. Če izstopajo ta društva iz naše organizacije, svobodna jim pot, nam je namreč enako, če izstopi tudi 13 društev iz „Zaveze“, samo da ne zatajimo svojih načel, zaradi katerih nam je bilo že toliko prestati in nam bo še! (Burno ploskanje.) Mi smo taki, da bi za svoja načela tudi kakšno eksistenco žrtvovali! — Lepo pa je od tovariša Dubroviča, da nam pove v lice, kaj in kako mu je pri srcu. Tovariš Bačić, ko je bil v Ljubljani, ni hotel k nam, da bi se možki pogovorili, šele po tretji osebi smo zvedeli, kaj hoče. Ali kakor danes tovariša Dubroviča, tako bi zagotovil tudi prijatelja Bačića, da so nam istrsko-hrvaški tovariši mili in dragi prijatelji, katerih blaginja nam je enako naši pri srcu, in da jo dosežejo, se bomo neustrašeno tudi odslej

borili za njihove pravice tako kakor smo se doslej, čeprav hočejo iz naših vrst! (Burno pritrdjevanje.) Tovariša Dubroviča in vse ostalo istrsko-hrvaško učiteljstvo zagotavljam s častno besedo in z vsem svojim poštenjem, je dejal govornik proti koncu, da ni imel „Učit. Tovariš“ nikoli niti najmanjšega slabega namena, da ni hotel niti vznemirjati sloge, ki vlada doli v Istri, niti zavesti dobrih svojih tovarišev na napačna pota. Vedno mu je bila sveta naloga, da brani čast tako slovenskega kot istrsko-hrvaškega učiteljstva, da se bojuje za svobodo šole in omike — in na tem stališču bo vztrajal tudi v bodočnosti, pa bodi to komur prav ali ne! (Dolgotrajno, glasno odobravanje.)

G. nadučitelj Kristijan Bogatec je tudi polentiziral z Dubrovičem in je povdarjal, da je učiteljstvo v Istri preveč obzirno radi narodne discipline. Ako hoče učitelj izražati svoje težnje, mora se mu dovoliti prostor v učiteljskem glasilu. Govornik je izjavil, da se ne sme trpeti cenzure, despotizma, teroriziranja in denunciranja. Gospod Dubrovič je trdil, da se je zanesel razpor med slovensko in hrvaško učiteljstvo v Istri, a takega, dejal je govornik, da ni.

Končno se je zagovarjal g. Dubrovič sam, a ne z najboljšim vspehom.

Ko je še tajnik, gosp. nadučitelj Česnik, izpregovoril zaključno besedo, je delegacija z odobravanjem vsprejela tajnikovo poročilo.

V imenu računskih pregledovalcev je poročala Janja Miklavčič ter naznanila, da so vsi računi v najlepšem redu, kar se z odobravanjem vzame na znanje.

Na to je poročal „Zavezin“ blagajnik, gosp. nadučitelj Luznar „o računu Zaveze“ od dne 25. maja 1901 do 10. avg. 1902 in sicer tako-le: (Glej tabele str. 218 in 219.)

Vsa ta poročila so se po pripomnjah oziroma pojasnilih gg. Jelenca, Črnagoja in Tomana vzela na znanje in računi odobrili.

Pregledovalcem računov so bili na predlog g. Likarja izvoljeni gđč. J. Miklavčič in gg. Fr. Rojina ter V. Rus.

Dohodki.				Izdatki.			
		K	h	K	h	K	h
1	Prebitek dne 25. maja 1901			231	29		
2	Doneski društev:						
	za leto 1899	5	60				
	" " 1900	28	50				
	" " 1901	215	20				
	" " 1902	314	60	563	90		
3	Banka „Slavija“ ostanek za leto 1901			805	40		
4	„Zvončkovo“ posojilo			839	37		
				2439	96		
1	Seja upravnega odbora v Ljubljani					72	04
2	Upravni troški: predsedništva	91	02				
	blagajništva	115	50			206	52
3	Nagrada: predsedniku za l. 1900	200	—				
	" " " 1901	120	—				
	tajniku za l. 1901—1902	240	—				
	blagajniku " 1896—1900	200	—				
	" za 1901	100	—			860	—
4	Tiskarni na račun starega dolga					860	72
5	Pravdni troški					45	54
6	Globa					50	—
7	Tiskovine					53	80
8	Omara za arhiv					124	92
9	Listi sotrudnikom					12	11
10	Telegrami in drugi mali troški					13	52
						2299	17

Na Primskovem, dne 10. avgusta 1902.

Dohodki . . . K 2439-96

Izdatki . . . " 2299-17

Prebitek . . . K 140-79

Fr. Luznar

blagajnik.

Isti poročevalec je poročal „o računskem zaključku „Popotnika“ za leto 1901.“ „Popotnikov“ račun je tak-le:

Dohodki.				Izdatki.			
		K	h	K	h	K	h
1	Naročnina:						
	zaostala	662	—				
	za leto 1901	2732	36	3394	36		
2	Inserati			105	40		
3	Dvignjen kapital iz poštne hranilnice			100	—		
4	Obresti			6	90		
				3606	66		
1	Primanjkljaj leta 1900					127	38
2	Tisek in odpravništvo:						
	za leto 1900	696	—				
	" " 1901	1977	10	2673	10		
3	Uredništvo:						
	nagrada	400	—				
	10% od inseratov	10	54	410	54		
4	Upravništvo:						
	nagrada	240	—				
	upravni troški	56	85	296	85		
5	Tiskovine					63	60
6	Čekovni račun					15	09
7	Nagrada pisateljem					30	—
8	Mali troški					14	50
						3631	06

Na Primskovem, dne 10. avgusta 1902.

Izdatki . . . K 3631-06

Dohodki . . . " 3606.66

Primanjkljaj . K 24-40

L. Jelenc

predsednik.

Fr. Luznar s. r.

blagajnik, oziroma upravnik.

Račune so pregledali in v redu našli:

Vilibald Rus s. r.**Janja Miklavčič s. r.****Fr. Rojina s. r.**

Račun „Zvončka“ v letu 1901., o katerem je poročal g. L. Jelenc, se glasi:

Dohodki.				Izdatki.			
		K	h	K	h	K	h
1	Preostanek dne 31. decembra 1900	909	10			1423	—
2	Naročnina za l. 1901	4515	68			942	78
						276	—
						240	—
						240	—
						240	—
						40	—
						108	25
						40	45
						20	—
						87	80
						24	75
						3	—
						99	18
						500	—
						1139	57
				5425	78	5424	78

Upravnik: **L. Jelenc**,
predsednik „Zaveze“.

Račune pregledali in v redu našli:

Vilibald Rus s. r.,**Janja Miklavčič s. r.,****Franc Rojina s. r.**

O računu „Učiteljskega Tovariša“ za upravno leto 1901 je poročal g. nadučitelj Fr. Črnagoj tako-le:

Dohodki.

Izdatki.

		K	h			K	h
1	Na naročnini	5175	87	1	Primanjklaj iz l. 1900	834	02
2	„ inseratih	98	64	2	Za l. 1902 našeta naročnina	271	—
3	„ obrestih poštne hranilnice	5	67	3	Tisk „Tovariša“	2414	66
4	Hranilni dvigi	830	—	4	Poštne znamke	614	19
	Skupaj	6110	18	5	Stroški poštne hranilnice	54	12
				6	Redne nagrade	831	—
				7	Izredne nagrade	83	—
				8	Potnina na časnikarski shod	120	—
				9	Pisarniške potrebščine	30	98
				10	Slov. učit. društvu na račun zastankov	423	58
				11	Razni manjši stroški	14	56
				12	Hranilne vloge	862	—
				13	Poštno-hranilna vloga	200	—
				14	Posojilo „Popotniku“	300	—
					Skupaj	7053	11
					Ako se primerjajo dohodki	6110	18
					Kaže se primanjkljaja	942	93

Ljubljana, dne 31. decembra 1901.

Predsednik „Zaveze“:
Luka Jelenc l. r.

Upravnik:
Fr. Črnagoj l. r.

Vilibald Rus l. r.

Pregledovalci računov:
Janja Miklavčič l. r.

Fr. Rojina l. r.

Dopisi. Kranjsko.

Iz Ljubljane. (Odlikovanje gospoda ravnatelja Fr. Raktelja.) V četrtek, dne 25. preteklega meseca, je obhajalo ljubljansko učiteljstvo lepo slavnost. Omenjenega dne je bil namreč gosp. ravnatelju Raktelju slovesno izročen zlati zaslužni križec, ki mu ga je podaril presvitli cesar v priznanje slavljenčevega petdesetletnega uspešnega delovanja na ljudskošolskem polju. Ob 1/2 11. dopoldne se je zbralo učiteljstvo k slavnosti v lepo okrašeni telovadnici I. mestne petrazrednice. Bili so prisotni tudi nekateri člani mestnega šolskega sveta. Slavljenca je ogovoril predsednik c. kr. mestnega šol. sveta, gospod župa Ivan Hribar, povdarjajoč, da izgine z Rakteljem izmed učiteljstva markantna oseba, kar obžaluje tako učiteljstvo kakor oblastva, ki so vedno znala ceniti njegovo delovanje. Ali po petdesetih letih napornega dela zasluži ravnatelj Raktelj pokoj. Svoje delovanje je začel l. 1851. na Dobrovi, odkoder je prišel 1855. l. za podučitelja v Radovljico, od tam pa 1862. l. v Ljubljano, kjer je bil že naslednjega leta definitivno nameščen. L. 1889. je bil imenovan za voditelja II. mestne petrazrednice. Ves ta čas je izpolnjeval gosp. Raktelj vestno in natančno svoje stanovske dolžnosti kot učitelj in voditelj. Bil je značajan mož, pravi rodoljub, v katerega srcu je plapolal ogenj pravega avstrijskega domoljuba. Kot tak bodi vzgled vsakemu. S svojstvi svojega duha in srca si je znal pridobiti srca drugih, in z vdanostjo in s ponosom gledajo danes učitelji nanj, na svojega starosto. Občinski svet ljubljanski je priznal Rakteljeve zasluge že s tem, da ga je imenoval dne 6. decembra 1886. l. svojim meščanom, učiteljstvo mu je izkazalo svoje zaupanje s tem, da ga je že pred petindvajsetimi leti izvolilo svojim zastopnikom v c. kr. mestnem šolskem svetu, potem mu je bil podeljen naslov ravnatelja, a sedaj mu je došlo najvišje odlikovanje, ta-le zlati zaslužni križec, poslan mu z mesta, kjer dandanes delovanje učiteljstva sodijo drugače, nego so ga sodili v prejšnjih časih. S tem križcem naj se ne čuti počeščenega gospod ravnatelj sam, z njim bodi počeščen tudi ves stan, katerega ugledni član je bil vedno slavljenc. V imenu

mesta, domovine in učiteljstva, katerim je vedno zvesto služil, mu želi govornik, naj ga ohrani Bog še mnogo, mnogo let. — Vidno ginjen se zahvali odlikovanec govorniku in ga prosi, naj blagovoli z zagotovilom neomajene zvestobe sporočiti pred najvišji prestol vdano njegovo zahvalo. — Potem, ko so zapeli učenci II. mestne šole cesarsko pesem, je častital nadučitelj g. Gabršek ravnatelju Raktelju v imenu učiteljstva, a v imenu katehetov katehet g. Smrekar. Najbolj pa je bilo ganljivo, ko je nagovoril odlikovanca učenec II. mestne šole, ki mu je čestital k najvišjemu odlikovanju ter v imenu svojih tovarišev obenem poslovil od preljubljenega ravnatelja.

Iz logaškega okraja. Občni zbor „Društva učiteljev in šol, prijateljev okraja logaškega“ se je vršil dne 17. julija 1902 v Grahovem. Udeležba je bila v istini sijajna, zakaj tako mnogobrojno že dolgo dolgo nismo bili zbrani. Shoda se je udeležil tudi g. profesor M. Pirnat iz Idrije. — Pri tej priliki želimo, da bi se blagovoli p. i. gg. profesorji udeleževati učiteljskih zborovanj, zakaj s tem bi dokazali, da je oni „umetno“ zgrajeni most, ki se spenja med ljudskim in srednješolskim učiteljstvom, le prazna pena. A, žalibože, da je takih srednješolskih učiteljev prav malo, zakaj premnogi stoje pač še vedno na akademičnih tleh, a ne na stališču realnosti in socialne probujenosti.

Točno ob napovedani uri otvori g. predsednik J. Benedek iz Planine zborovanje, pozdravi vse navzoče, posebno še gosp. Pirnata ter se spominja prerano umrlega tovariša A. Božiča, c. kr. učitelja v Idriji.

Iz poročila društvenega tajnika g. J. Šege iz Dol. Logateca posnamemo, da je društvo, oziroma društveni odbor jako marljivo deloval pretečeno leto. Omenjamo le sledeče:

1. Odposlala se je spomenica potom „Zaveze“ za slov. univerzo na c. kr. naučno ministrstvo.

2.) Z ozirom na neki slučaj, kje naj se vrše seje kraj. šol. svetov, je vložil odbor priziv na dežel. šol. svet na rešeno prošnjo c. kr. okr. šol. sveta. Deželni šol. svet se je izrazil o tej zadevi nekompetentnim.

3.) Odbor je sklenil zglašiti za glavni zbor „Zaveze“ razpravo: „Preosnova disciplinarnega zakona“ ter je pooblastil v to g. tajnika. — Takisto je dal inicijativo „Zavezinemu“

odboru, da se zavzema za tržaško slovensko šolstvo; določen je bil isti poročevalec.

4.) Društvo se je udeležilo po deputaciji 4 članov pograba prerano umrlega tovariša A. Božiča v Idriji. Pri tej priliki je imel odbornik L. Punčuh nagrobni govor. Naše društvo pa postavi Božiču nagrobni spomenik.

5.) Odbor je poslal deželnemu učiteljskemu društvu primerno utemeljeno prošnjo za izboljšanje učiteljskega sijajnega gmotnega stanja.

6.) In slednjič je odbor sklenil, naprositi deželno učiteljsko društvo, da stori slavnoisto potrebne korake, da se nadomesti neizprašane novomeške učitelje-patre z izprašanimi posvetnimi učitelji.

Gosp. blagajnik P. Repič z Unca nam je podal veselo sliko naše blagajnice. Društvo šteje: 1 častnega, 45 pravih in 10 podpornih članov. Dohodkov je bilo: 187 K 81 h; stroškov pa: 68 K 76 h. Torej prebitka: 119 K 05 h.

Pregledovalcem računov so bili voljeni: gg.: A. Pra-protnik in L. Perko iz Gor. Logatea in H. Likar iz Grahovega.

Pri nasvetih in predlogih se je vnela jako živahna debata. Gosp. predsednik je omenjal neki drastičen slučaj, kjer je bila prošnja za neko izpraznjeno mesto odposlana pravočasno, a romala, oziroma ležala je na gotovih mestih toliko časa, da je priromala na določeno mesto srečno po — preteku določenega roka. Stvar pride pred deželno konferencijo.

Jako burna je bila pa debata pri razpravi o izdanih odlokih, ki se tičejo ponavljalne šole, okrajšanja počitnic in drugo. Ker nameravamo spisati na podlagi vseh teh „controv“ daljši članek za javnost v „Učit. Tovarišu“, lahko v tem poročilu preidemo to stvar. Omenjamo pa vendar lahko, da se hiti tako z raznimi odloki, da se mnogi ti odloki kar nasprotujejo med seboj.

Nov odbor se je volil tako-le: predsednik J. Benedek, nadučitelj v Planini; tajnik in predsednikov namestnik Ivan Šega, učitelj v Dol. Logateu; blagajnik Peter Repič, nadučitelj na Uneu; odbornika nadučitelja Andrej Šest v Cerknici in Josip Turk v Dol. Logateu.

Gosp. predsednik zaključil s trikratnim „Slava“ na presvetlega vladarja zborovanje. — e —

Štajersko.

Sv. Lenart v Slov. Goricah. Znano je, da je naša pedagoška književnost šele v razvoju. To čutimo dobro mi učitelji, ki smo navezani bolj na tuje spise, a vzgojevati nam je vendar slovensko deco, a vzgoja pa se mora ozirati na tipične pojave in zmožnosti narodove. Nekaj, kar je karakteristično pri vsakem narodu, je njegov jezik. In pri vzgoji pa je jemati v poštev pouk v tem jeziku v materinščini. A ravno to je tisti kamen, čez katerega učitelji še nismo zlezli, ta nam še ovira plodonosno delovanje. Menim namreč pomankljaj dobre metodične knjige o pouku v materinščini. — Ni mi treba povdarjati tukaj važnosti pouka v slovenščini, saj vsak ve, da se na to panogo naslanjajo, lahko rečem, vsi predmeti. Če se zna otrok pravilno izraziti ustmeno in pismeno, če ima jezik v oblasti, koristi mu to neizmerno; duh brez dobre pomoči jezika je rokodelec brez orodja, čim popolnejše je orodje, tem popolnejše je tudi delo. — Radi tega vesten učitelj ne zamudi nobene prilike, učencu to orodje popolniti in spiliti, kar se da. A velikokrat pa se trudi zaman,

ker je na napačni poti. Zakaj? — Že, ko se je pripravljaj za svoj stan, ni se mu dala zadostna podlaga (vzroki so različni, med temi tudi zopet to, da nimamo za to nobene knjige) in pozneje, ko stopi v prakso, pa se tudi ravno iz istega vzroka ne more dalje izobraževati. Zato je velikokrat na napačni poti. Vzemimo n. pr. le slovniki pouk. Večina jih je, ki misli, da je slovniki pouk le sam sebi smoter; a ravno narobe je: slovniki pouk naj tolmači in gladi učencem jezik, v slovnici se naj obravnava posebno to, kar potrebujejo učenci.

Da je to tako, nismo sami krivi — pač pa zdi se mi, da smo. Saj se gotovo najde med nami mnogo tovarišev, ki imajo zdrave ideje o jezikovnem pouku. Storili bi dobro delo, ako bi manj izvežbanim kolegom napisali „Metodiko o pouku v slovenščini“, kjer bi naj važno mesto zavzemal slovniki pouk. Naredili bi tudi učencem veliko veselje na eni strani, na drugi strani pa bi jih rešili tistih mučnih dolgočasnih ur, kjer se pravi: zdaj imamo slovnico; kajti kjer se ne poučuje slovnica na pravi način, se otroci v teh urah dolgočasijo, da ne rečem kaj hujšega.

Naj bi te vrstice ne zgrešile svojega namena!

Iz ptujskega okraja. Okrajna učiteljska konferenca za ptujski okraj se je vršila dne 3. kimovca t. l. v okoliški šoli ptujski. G. okrajni šolski nadzornik Iv. Dreflak otvori isto s trikratnim slava-klicem na presvetlega cesarja kot ustanovitelja nove šole. Na to pozdravi vse navzoče, posebno še g. dr. Brumena, uda okrajnega šol. sveta, kateri je že mnogokrat pokazal svoje zanimanje in naklonjenost za šolska in učiteljska vprašanja. Potem sta bila izvoljena g. Marinič in gđc. M. Stupca. Temu so pa sledile nekatere opombe g. okr. šol. nadzornika, kateri je razen družega posebno naglašal, da je vaditi na ljudski šoli posebno tudi pravopis obeh deželnih jezikov. Ob 1/2 10. ure je morala konferenca prekiniti, ker sta prišla s tem vlakom gg. dr. Reinitzer, profesor v Gradcu in J. Marin, vadniški učitelj v Mariboru. Oba sta bila pozdravljena z velikim navdušenjem. Takoj na to pa je predaval dr. Reinitzer o alkoholičnem vprašanju. Svojo nalogo je rešil s strokovnjaško temeljitostjo ter svoja izvajanja podkrepil s prav dobrimi in zanimivimi slikami. O tem vprašanju se je potem razvila živahna debata, v katero je poseglo mnogo tovarišev. Slednjič se je sprejela o tem vprašanju cela vrsta tez.

Po enournem odmoru je potem predaval g. vadniški učitelj Marin o risanju. Videlo se je, da je mož res strokovnjak v tej reči, kajti svojo nalogo je rešil prav dobro. Saj je že res čas, da se tudi enkrat za ta predmet kaj stori. Teze, katere nam je podal gosp. predavatelj, so bile enoglasno sprejete.

Sedaj pa je prišla tudi jako važna točka dnevnega reda na vrsto, namreč: Preosnova prizadevanja v računskem pouku na naših ljudskih šolah. O tej točki pa je referiral gosp. Kaukler. Tudi ta govornik je kaj spretno in dobro rešil svojo nalogo. Izkazalo se pa je, da to vprašanje še ni zrelo sedaj za sklepanje, da bi se uvedle novejšje računice na naših šolah. — Čas je hitro potekal in ura je že kazala na 6 zvečer, vsled tega so morale vse druge točke dnevnega reda odpasti. Samo v knjižnični in stalni odbor je bil izvoljen v vsakega po en odbornik.

Po drugod je navada, da se po konferenci zabavajo kolegi med seboj pri čaši rujnega vinca, mi moramo reči „giffa“. A pri nas tega ni bilo, nekaj zato ne, ker smo

skoraj 4 ure razpravljali o škodljivosti alkohola ter se pričali, da je res „giften“ še bolj, kakor „giftna krota“, nekaj pa tudi zato ne, ker nismo imeli časa in ker se nikomur ni ljubilo, kajti če mora človek od 8. zjutraj pa do 6. zvečer sedeti v soparni sobi, potem se lahko ve, kako se mu godi. Dobro bi torej bilo, da bi se v prihodnjem malo manj dalo na dnevni red okrajne učiteljske konference, kajti posiljena reč ni nikjer dobra, tudi tukaj ne.

Srbija.

XIX ta Učiteljska Skupština. Izveštaj sa ove Skupštine mora biti kratak, jer i se rad same Skupštine nema čim pohvaliti. Nekakva opšta apatija i ravnodušnost oseća se kod nas u svima redovima, za opšte poslove. Ova duševna tromost ostavila je, na žalost, dubokih tragova i na poslovima Učit. Udruženja kod nas.

Pojava zakona o narodnim školama od 1 sept. 1898 god. prihvaćena je od strane naših učitelja kao delo napereno u prvome redu protivu ličnosti učiteljeve. U tome zakonu ima pa koja odredba, koja je izraz duha novijeg vremena; na žalost u njemu je mnogo više odredaba kojima se oduzimaju stečena prava školskih radenika i sputava inicijativa njihova. To je glavni uzrok sa koga je u redovima srpskih učitelja nastala ova ubitačna ravnodušnost i za same poslove svoga Udruženja. Po mome mišljenju ova je i najteži greh nas učitelja.

Baš nezgodne prilike po ličnost učitelja trebale su da nas sve grupišu u Udruženje naše. Od Udruženja trebalo je stvoriti barikadu pod čijim bi se zaklonom mogli lakše, iztrajnije i sigurnije boriti.

Spremajući se da napišem izveštaj sa ove Skupštine za Tovariš meni su i nehotice iskrsele ove napomene i ja nisam mogao a da ih ne zapišem.

Prelazim na sam izveštaj. Skupština je otvorena 2 og avgusta (st. kal.) G. Djoka Ivković pred. Glavnog odbora Učit. Udruženja otvorio je Skupštinu kratkim lepim pozdravom. Skupština se potom konstituisala izabravši: predsedništvo, sekretarijat i odbore. Posle konst. tuisanja članovi Skupštine otišli su u crkvu, gde je izvršeno blagodarenje u čast rođenja našega kralja. Posle podne 2og, 3eg u 4og avg. produžila je Skupština rad. Na ovim sastancima pročitani su izveštaji Glavnog i Nadzornog (kontrolnog) Odbora, Uprave Školskog Muzeja a za tim izveštaji: izveštajnog odbora i odbora za molbe i predloge. O svima izveštajima vodjena je uvek duga i iscrpna debata a naročito posle čitanja izveštaja (poročilo) izveštajnog odbora, koji se bavio pregledom rada u Glav. Odboru. Jedan učitelj iz Kikinde držao je jedno predavanje iz računa sa demonstracijama na računalcu koju je sam konstruisao. Predavanje se osobito dopalo, Skupština se zahvalila predavaču i osobito zainteresovala njegovom računalcem.

Za sve vreme trajanja ove Skupštine imalo je na njoj poviše odličnih gostiju. Narelnik (pomoćnik ministra) ministarstva prosvete, referent za narodne škole, nekoliko škol. nadzornika i profesora dolaze redovno na Učit. Skupštine. Ova Učit. Skupština imala je čast da među svojim gostima vidi i vrhovnog šefa prosvetne struke u nas pospod ministra prosvete i crkvenih goslova g. Dragutina Stamenkovića. Na svršetku svoga rada 4og avg. posle podne priredila je Učit. Skupština svečan pomen velikom Učiteljskom dobrotvoru pok. Jovanu Gavriloviću na grobu njegovu. U vece toga istoga dana bio je oproštajni banket u prostranoj i ukrašenoj beo-

gradskoj pivnici „Kod Kolarca“ a sutra dan članovi su se razizšli svojim domovima. Tako je tekao i završen rad XIX te Učit. Skupštine. Najglavniji posao koga je trebalo razpraviti na ovoj Skupštini, a to je razprava: uzroci sa kojih Učit. Udruženje opada i način kako ga reorganizovati treba?, ni je se mogao svršiti. Za razpravu ovoga pitanja raspisan je stečaj i stiglo je 6. rasprava. Ocenjevački odbor nije mogao ni jednoj ustupiti prvenstvo (okvalifikovati je kao najbolju) i tako ni jedna nije na Skupštini pročitana. Skupština je rešila da se sve ove rasprave oštampaju u organu Udruženja „Учитеља“.

Vaša redakcija prima „Учитеља“ i ako koga interesuje mišljenje srpskih učitelja o svome Udruženju može ga tu naći.

Ugledna bečka (Dunaj) firma Pichlerova udovica i sin priredila je, za vremenitranja ove Skupštine, izložbu (rastavu) sviju školskih potreba i pomoćnih srestava.

Obočavajući da ću i od sad pisati kad čega važnijeg kod nas bude, ja Vama, gosp. uredniče i Vašim kolegama šaljem svoj iskren srpski pozdrav i molim lepo da primite uverenje o mome poštovanju.

M.

Društveni vestnik.

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je priredilo v četrtak, dne 4. septembra t. l. hospitacijo in društveno zborovanje v Zibiki. Vdeležba je bila mnogobrojna, kakoršne društvo že mnogo let ni doživelo. Navzočih je bilo 30. Vsa čast požrtvovalnosti cenjenih tovarišic in tovarišev! Ni jih plašilo, da so morali tako zarana, nekateri že ob štirih, podati se na dolgo pot. S posebnim zadoščanjem pa še belježimo, da je bilo med navzočimi 14, reci: štirinajst cenjenih zastopnic krasnega spola, ki so počastile oddaljeni in samotni kraj ki pa ima tako — ljubko ime.

Točno ob 1/2 10 uri so se vdeleženci podali hospitirat v tretji razred, kjer je razredni učitelj, tov. Brinar v dveh pouku podaval nastopno učno snov: a) Sklepne račune na pamet [iz računice, II. stop. str. 52:] in zmesne račune [iz računice, III. stop. str. 76:] b) Učno sliko iz turških vojn in sicer turške napade v slovenske pokrajine. c) Pevanje nekaterih narodnih in drugih večglasnih pesmi.

Pouku je sledil kratek odmor, potem se je pa vršilo zborovanje. Najprej se je razgovarjalo o hospitaciji. Kritika je bila stvarna, v obče jako mila in obzirna. „V delavnico sem tvojo zrl,“ tako so menda hospitantije in hospitantje na tihem rekli. Zraven so se jim pa porajale različne misli in sodbe. Ta se je znabiti v duhu zadovoljno pogladil, ker čutil je, da v njegovi „delavnici“ gre bolje, oni se je potolažil; kajti pri tovariševem delu je zapazil nekaj svojih napak, ta se je zamislil v težavno učiteljsko delo, oni zopet v kaj družega: nobenemu pa menda ni bilo žal, da je v „delavnico“ tovariševo zrl.

Nadalje je tov. Strmšek v glavnih potezah, vpletajoč zanimive in značilne podrobnosti, poročal o letošnji glavni skupščini „Zaveze“, h koncu je pa podal še nekaj zanimivih doživkov in utisov z izleta v Benetke.

Tovariš Ferline, ki z bistrim očesom motri nove pojave v pedagogični književnosti, je opozoril na brošuro „Beiträge zur Reform der Schulleitung. Von Fr. Frisch. Verlag Pichlers Witwe, Wien.“ ter je prečital iz taiste članek o preosnovi okrajnih učiteljskih konferenc.

Z radostjo se je vzela na znanje vest, da je vlada potrdila pravila „Zveze štaj. učiteljev in učiteljic.“ Tovariš Kurbus naznani, da skliče objavljeni čebelarski tečaj na prvi ponedeljek v oktobru t. l. v Šmarji ter želi, naj se na njegov dotični oklic, ki se objavi po časnikih, oglasi obilo vdeležencev.

Društvu je na novo pristopil kot pravi član tov. g. Ig. Čokl, učit. v Kostivnici.

Prihodnje zborovanje bo v nedeljo dne 9. nov. t. l. v Šmarji. Popoldan je bil skupni obed v gostilni pri Štipčiču, kjer so se vdeleženci prijetno zabavali.

Lep in prijeten dan je bil to, ter mislim, da ostane vsled tega vsem vdeležencem v trajnem spominu. Pokazalo se je, da ni bila ponesrečena misel predlog, da naj društvo vsaj enkrat v letu, zdaj v tem, zdaj v drugem kraju priredi zborovanje v zvezi s hospitacijo. Uverjeni smo tudi, da je ta skupščina kolikor toliko pripomogla k še tesnejši združitvi učiteljstva; zato ta dan radostno bilježimo v kroniko našega društva.

Književnost in umetnost.

Dnevnik je izdala in založila tudi Lampretova tiskarna v Kranju in sicer po 1 K, po pošti 10 h več. Ta „Dnevnik“ je zelo pripraven za razdelitev učne snovi na četrtletja, mesece in tedne.

Ročni zapisnik je izšel v Šeberjevi tiskarni v Postojni. Več je razvidno v inseratu. Učiteljstvu ga prav toplo priporočamo. Poleg „Ročnega zapisnika“ priporočamo učiteljstvu tudi Šeberjeve šolske tiskovine.

Slovenska šolska Matica. (Dalje.) Vsebinska „Realne knjižnice“ je tale: Iz najstarejših časov. A. Pradoba. B. Iz grške zgodovine. C. Aleksander Veliki. D. Iz rimske zgodovine. Propad rimskega cesarstva. Ustanovitev nemških držav. A. Preseljevanje narodov. Huni. B. Germani. C. Nekoliko o veri ter o javnem in domačem življenju starih Germanov. D. Obri. E. Franki. F. Karol Veliki. — Slovani. A. Iz življenja starih Slovanov. B. O veri in bogočastju starih Slovanov. C. O kulturi starih Slovanov. D. Slovenska plemena. E. Slovenci. Doba njih samostalnosti. F. Slovenci pod nemško vladjo. G. Sv. brata Ciril in Metod. Rastislav in Svetopolk. H. Krščanstvo v Čehih, Poljakih in Rusih. — I. Ogri. Štefan Sveti. (Dalje prih.)

Janka Kersnika zbrani spisi. — Uredil dr. Vladimir Levec. Zvezek II. Sešitek IV. Vsebinska: Lutski ljudje. Testament. Založil L. Schwentner v Ljubljani. K 2-50, po pošti K 2-60. Elegantno vezano v platno K 6.— po pošti K 6-30. Elegantno vezano v 1/2 usnje K 7.—, po pošti K 7-30. Janko Kersnik je slov. čitateljstvu priljubljen pripovedovalec; zato gotovo seže vsak prijatelj lepega berila rad po tem novem zvezku. Spise pokoj. Kersnika priporočamo najtopljeje.

Ivan Cankar: Erotika. Nova izdaja. V Ljubljani 1902. Založil Lavoslav Schwentner. 103 strani. Cena 2 K, po pošti 2 K 10 vin. — O veliki noči 1899 je izdala trdka Ign. Kleinmayer & Bamberg zbirko Cankarjevih pesmi. Ker sta „Slovenec“ in „Slovenski list“ pisala o strašni pohujšljivosti tiste knjižice, je vso zalogo nakupil knezoškof Anton Bonaventura ter jo sežgal. Zdaj pa je izšla zbirka „Erotika“ v drugi izdaji. Cankar je dodal še nekaj novih pesmi ter zanimiv „pogovor“. Tako se je zbirka povrnila prerajena iznova na književni trg, kjer zbudi nedvomno največje zanimanje. Knezoškofovska cenzura se ni obnesla, saj bi bilo tudi škoda, da bi se te moderne pesmi zatrla za vedno. Elegantno knjižico prav toplo priporočamo!

Zemljepisni atlas. — Izšel je V. pl. Haardtov zemljepisni atlas za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom; priredil profesor Fr. Orožen. Izdanje II. s 14 zemljevidi in listom, razlagajočim I. zemljevid. Atlas je odobrilo c. kr. ministrstvo za uk in bogočastje. Vsebinska je tale: 1. Važnejši temeljni pojmi v razumevanje zemljevidov. 2. Okolice Ljubljane Gorice in Trsta. 3. Kranjsko in Primorsko (Trst, Gorica-Gradišče in Istra) [Goro in vodopisni zemljevid] 4. Kranjsko in Primorsko (Trst, Gorica-Gradišče in Istra.) 5. Avstrijske planinske dežele. 6. Avstrijsko-Ogrsko (Gore in vodopisni zemljevid.) 7. Avstrijsko-Ogrsko. 8. Srednja in južna Evropa. 9. Evropa. 10. Azija. 11. Afrika. 12. Amerika. 13. Avstralija in Polinezija. 14. Polute. Haardtov zemljevid je znan kot dober in pripraven. To vidimo tudi v Orožnovi izdaji, ki je prirejena spretno v vsakem, tudi jezikovnem pogledu. Zato je atlas prav pripraven za ljudske šole ter odgovarja svojemu

namenu. Cena je K 1-40 vin.; posamezni zemljevidi stanejo po 16 vin. Prodaja knjigarna Hölzel na Dunaju.

Avstrijske narodne pesni hoče izdati „Universal-Edition-Aktiengesellschaft“ na Dunaju (Maksimiljanova cesta št. 11) ter je povabila tudi slovensko učiteljstvo, da nabere vse najlepše slovenske narodne pesni ter jih dopsilje z besedilom in napevom podjetju, ki ga podpira vlada. Besedilo izide v izvorniku in v nemškem prevodu. Želeti je, da se izvoli poseben glasben odbor, ki poda zavodu popolno zbirko naših krasnih narodnih popevk.

Računica za obče ljudske šole. Sestavil A. Črnivec. Zvezek I. Števila 1—20. Cena 30 h. — Zvezek II. Števila 1—100. Cena 40 h. Lep metodičen napredek kažeta obe računici, ki sta pred kratkem izšli v c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju. Delo je sedaj učitelju in učencem zdatno olajšano, kajti prvo šolsko leto odpadejo težke operacije, kakor je merjenje in deljenje. Že Gauby je nekoliko preosnoval primeroma jako težavno Močnikovo računico za prvo šolsko leto s svojo izdajo. Še temeljiteje je to izvršil Črnivec. V svoji računici najprvo razpravlja prištevanje v številnem obsegu do 10, potem odštevanje v obsegu do 10, nadalje prištevanje od 10 do 20, odštevanje od 10 do 20 in naposled množenje v številnem obsegu do 20. Toliko tvarine je mogoče temeljito obdelati v enem šolskem letu, prej to ni bilo mogoče. Učiteljstvo bode gotovo hvaležno prof. Črnicu, da je imel pogum tako radikalno preosnovati elementarno računstvo. Brez dvoma se bodo vpeljale te računice v kratkem v vse slovenske šole. Pri prvi računici bi le še želeli, ako bi bili na koncu nekatere prav kratke in lahke uporabne naloge. Ker učenci koncem leta že znajo čitati, napravile bi jim take naloge veliko veselja. V II. zvezku se nadaljuje prištevanje, odštevanje in množenje v številnem obsegu do sto in potem šele se prične merjenje in deljenje. Uporabne naloge so večinoma izbrane prav primerno otroškemu obzorju. Da se pa ne bode reklo, da samo slepo hvalimo, ker je knjiga odobrena, omeniti moramo tudi nekaj manjših nedostatkov. Izraz „dvojinarnik“ za 2 h je prisiljen in okoren, zato se ne bo nikdar udomačil. Ako rabimo desetico za 10 h, dvajsetico za 20 h, potem smemo dosledno rabiti dvojica za 2 h. Na strani 29. se kaže v 12. nalogi tiskovni pogrešek „z jutraj.“ Na str. 43. čit. v 11. nal. „3 gospodarjev“, za začetnike je bolje, če se izrazi sklon ter tiska „treh gospodarjev.“ Tisto velja na str. 45. v 6. nalogi in na str. 48. v 13. nalogi. Na strani 49. čitamo v 3. nalogi: Koliko bo ura čez 4 (8, 10 ur? Bolje bi se glasilo . . . 5 (8, 10) ur, ker se potem skloni vjemajo. Na strani 50. čitamo v nal. 18. 19. 20. in 21 po vrsti. O sv. Jožefu (21. marca) . . . O kresu (21. junija) . . . O sv. Matevžu (23. septembra) . . . O božiču (21. decembra) . . . i. t. d. Ker je v teh nalogah čas solčnega vzhoda oziroma zahoda merjen v celih urah (brez minut), postavil bi se bil lahko pravi datum ali pa naj bi se naloge glasile: V začetku spomladi (21. marca) . . . V začetku poletja (21. junija) i. t. d. Natančnost in jasnost je pri računstvu pač glavna stvar. Zloben kritik bi to nesoglasje s pratiko lahko po svoje zavil. Taki dlakocepi pa napravijo pogostoma s svojo strastjo več napak v oceni kakor jih je v celi knjigi. Na strani 66. se glasi 15. naloga: Kmet je pridelal 38 hl. pšenice, 17 hl soržice, 27 hl rži, 28 hl ječmena. Koliko strni je pridelal? V Pleteršnikovem slovarju pa čitamo: Soržica, Mischkorn; strn, die aufgewachsene Halmsaat; žito, Getreide. Naloga 15. na str. 72 se glasi: „Ob poti je posajenih 9 dreves. Koliko je drevo od drevesa, ako stoji drevo na enem koncu od drevesa na drugem 48 m.“ Naloga v tej obliki je nejasna, umljiva šele postane, ako se glasi: Ob poti je posajenih 9 dreves enako daleč narazen. Koliko i. t. d. Take pogreške sicer učitelj lahko sam popravi ali nasproti učencem se varuje ugled knjige, ako so tiskovni in drugi pogreški navedeni na zadnjem listu, ker za mladino je najboljše komaj dobro dovolj. Na strani 74. čitamo spodaj: „Novci avstrijske vrednote, ki se še rabijo; b) bakreni krajcarji (1 kr.-2 h) Ta opazka je neprimerna, ker krajcarji z napisom 1 so razveljavljeni; umestnejša bi bila torej opazka: „Novec za 2 h. je obdržal staro ime krajcar.“ Poleg teh nedostatkov je tudi II. zvezek vsega priporočila vreden.

Navodilo k I. zvezku „Računice za obče ljudske šole,“ sestavi A. Črnivec. Priredili A. Črnivec, dr. Fr. Ilešič in J. Janežič. V Ljubljani. Založila „Slovenska Šolska Matica 1902. Cena 1-20 K. Vsebina: A. Obči del. (A. Črnivec.) 1. Smoter. 2. Ponazorovanje in nazorila. 3. Nazorna tvoritev števil, štetje, obrazi in številke. 4. Prištevanje, dopolnjevanje in odštevanje a) do deset, b) od deset do dvajset, c) čez deset. 4. Množenje. 5. Načrtovanje. 6. Naloge. B. Jezikovne pripombe. (Dr. Fr. Ilešič.) C. Učne slike. (J. Janežič.) I. Ponazorovanje števil 6 (oziroma 2, 3 . . . 10.) II. Pojem „in“. III. Prištevanje v številnem obsegu od 1—10. IV. Dopolnjevanje ($6 + . = 9$; $3 + . = 9$.) V. Ponazorovanje zaključka za seštevanje. VI. Pojem „manj“. VII. Odštevanje v številnem obsegu 1—10. VIII. Ponazorovanje zaključka za odštevanje. IX. Pojem „ednice“. X. Pojem „desetice“. XI. Ponazorovanje števila 11. XII. Priprava za prištevanje in dopolnjevanje čez 10 v obče ter vrste $9 + 2$, $9 + 3$, . . . $9 + 9$ posebej. XIII. Priprava za odštevanje čez 10 v obče. XIV. Pojem in znamenje „krat“. XV. Poštevanka števila 2. XVI. Ponazorovanje obratnikov pri množenju. XVII. Ponazorovanje zaključka za množenje. XVIII. Decimeter. „Navodilo“ kar najtopleje priporočamo, ker je neobhodno potrebno za vsakega učitelja. Naroča se ali naravnost pri „Slov. šol. Matici“ ali pa pri trgovcu Jerneju Bahovcu, kateri ima tudi v zalogi stenske table k Črnivevi Račnici. „Stenske table“ je sestavil c. kr. okrajni šolski nadzornik A. Maier in veljajo (20 tabel) 9 K. Za ponazorovanje so potrebne tudi črne kocke z belimi pikami in bele kocke s črnimi pikami. Take kocke napravi po naročilu učiteljevem lahko vsak mizar ali pa tudi učitelj sam. V ljubljanski prisilni delavnici velja 40 črnih kock z belimi pikami in 20 belih kock s črnimi pikami 12 K.

Umoljeni smo, da priobčimo slijedeče redke: „Povodom premještenja urednika i izdavača „Škole“, učitelja Stjepana Širole u Zagreb, stavlja uredništvo „Škole“ svojim cijenjenim suradnicama i p. n. pretplatnicima do znanja, da će se uredništvo „Škole“ nalaziti počam od 1. rujna o. g. u Zagrebu, Ilica kbr. 246. (Domobranska ulica 1., II. kat.), kamo se umoljavaju pripošiljati svi članci, dopisi, pretplate, listovi u zamjenu, kao i djela za recenziju. „Škola“ će se tiskati u Karlovcu, a odgovorno uredništvo preuzeo je vrli suradnik lista gosp. Vjekoslav Dominković, ravnatelj više djevojačke škole u Karlovcu.

Tom prilikom preporučuje uredništvo „Škole“ ovaj učiteljski list pažnji hrvatskoga učiteljstva, koje ga je i dosada punih 12 godina izdašno podupiralo. „Škola“ izlazi za sada mjesečno jedanputa i stoji na godinu samo 4 Krune.

Vestnik.

Za učiteljski konvikt. Gostilna „Fortuna“ v Litiji 12 kron.

Nadomestna volitev v c. kr. mestni šol. svet ljubljanski. Dne 25. pret. meseca je volilo ljubljansko učiteljstvo svojega zastopnika v c. kr. mestni šolski svet na mesto upokojenega ravnatelja Fr. Raktelja za ostalo funkcijsko dobo. Bil je malone enoglasno izvoljen učitelj in predsednik „Zaveze gosp. Luka Jelenc.

† **Ivan Vrhovec.** Dne 19. preteklega meseca je umrl po težki in dolgi bolezni v Ljubljani odlični slovenski rodoljub in zgodovinar, gospod profesor Ivan Vrhovec, ko je dosegel starost 50 let. Rojen je bil v Ljubljani, kjer je tudi dovršil ljudske in srednje šole, univerzitetne nauke pa je končal na dunajskem vseučilišču. Imenovan je bil potem profesorjem zgodovine in geografije na novomeškem gimnaziju. V novem mestu je Vrhovec tudi deloval jako uspešno v raznih narodnih društvih, kakor n. pr. pri gledaliških predstavah v Čitalnici. Tamkaj si je tudi izbral družico, ki mu je bila v težkih dnevih njegove bolezni ljubeča in požrtvovalna strežnica in tolažnica. Iz Novega mesta se je preselil na I. državno gimnazijo v Ljubljano, v svoje rojstno mesto, do katerega je gojil prav posebne simpatije. Po lastnem njegovem zatrdilu ni

bilo večjega veselja zanj, nego je bilo bavljenje z zgodovino bele Ljubljane. Vedno in brez odmora je iztikal po prašnih arhivih in knjižnicah, isoč snovi za zgodovino ljubljanskega mesta. Sadovi njegovega znanstvenega raziskovanja nam niso neznani, saj smo z velikim zanimanjem čitali temeljita njegova spisa „deželno stolno mesto Ljubljana“ in „Ljubljanski meščani v minulih stoletjih.“ Zadnji njegov znanstveni spis je bila razprava o ljubljanskem pokopališču, ki mu je dalo tudi poslednje počivališče . . . Mnogo zasluženega priznanja sta si pridobila tudi njegova spisa „Germani in Slovani“ in „Zgodovina Novega mesta“. Vrhutega je spisal še dolgo vrsto znanstvenih razprav, ki jih je priobčeval v publikacijah „Matiice Slovenske“, „družbe sv. Mohorja“ in „Muzejskega društva“, pa v „Ljubljanskem Zvonu“. Napisal je tudi „Zgodovinske povesti“ za meščanske šole. Njegovi spisi se ne odlikujejo samo po temeljitosti, ki ostane najlepše izpričevalo Vrhovečevega globokega znanja, njegovi spisi se odlikujejo tudi po lepem, preprostem, poljudnem slogu, ki je vzrok, da bere tako učenjak kakor lajik njegova dela z zanimanjem, veseljem in s pridom. S temi svojimi spisi se je uvrstil profesor Vrhovec v število zaslužnih slovenskih mož. Tako kot Vrhovec ni pisal doslej niti eden izmed naših znanstvenikov-literatov! A tudi kot učitelj naše mladine se je odlikoval Vrhovec. S svojim prijaznim vedenjem in z izbornimi svojimi predavanji si je znal pridobiti ljubezen dijakov, ki je v njih obujal zanimanje za zgodovino, posebno za domačo zgodovino. Posebno njegova zasluga je tudi to, da so bila njegova predavanja navdana z narodnim duhom, ki je z njim raznemal v srcih mladine narodni ponos in ljubezen do domače zemlje, do slovenskega naroda. Šola je bila Vrhovcu drugi dom. Še lansko leto, ko so mu že odpovedale noge, so ga vozili na vozičku v gimnazij, da je mogel ubogi mož učiti in vzgajati naše dijaštvo . . . Sedaj je prebil! Smrt, ki mu je bila rešnica, ga je otela dolgoletnega trpljenja, ga iztrgala iz objema ljubljene rodovine in mu izvila iz rok pero, s katerim je — poln iskrenega domoljubja — spisaval rojakom zgodovino slovenstva ter oznanjeval z njo tudi neslovenski svet. Vrhovec nam je bil v ponos in čast, zato bodi ljubeznivemu družabniku, temeljitemu domačemu historiku in izbornemu učitelju tudi v našem listu ohranjen najblažji spomin! — Njegov pogrebni izprevod je bil lep in veličasten. Udeležili so se ga mnogi dostojanstveniki, učitelji srednjih in ljudskih ljubljanskih šol, spremili pa so ljubega profesorja tudi njegovi dijaki k poslednjemu počitku.

Pozor! S slovensko trobojnico so slovenski mladeniči okrasili krsto svojega tovariša, ki je umrl za — nemščino. To je kratka označba žalostnega dogodka, ki se je pripetil pred par dnevi na ljubljanskem učiteljišču. Učiteljišnik prvega letnika Bajc je imel ponavljalni izpit iz nemščine, pa je padel, sam ni vedel kdaj, tako hitro se je zgodilo. Nekaj ur potem se je ustrelil.

Bajc je bil sin sosednje Primorske, kjer nemščina ni niti deželni jezik. Bil je Slovenec, ki bi odgajal slovensko dečo in jo v slovenskem jeziku poučeval v vsem, kar je resnično, lepo in blago. Bil je dober človek, ki je svoje imetje delil z ubogimi tovariši. V te razmere in nad te namere priveje nemška sapa ter posmudi cvetje, ki je obetalo obilen sad.

Slovenija krvavi, ker ne more živeti po svoje. Slovenski sinovi in slovenske hčere hirajo, ker se jim nudi težka hrana, predno so prestali dobo materinega mleka.

Slovenski učitelj manj . . . izpreminil je v srečo slovenskem, beli Ljubljani.

Nemščina se na preparandiji slabo uči in nje znanje se presoja — ne rečemo, strogo, strogost je dovoljena — a brez vse pedagoške razsodnosti.

Vsak učitelj je v veliki meri odgovoren za uspeh, odgovoren za slab uspeh in njega posledice.

Oblasti, ki ljudskošolsko učiteljstvo pazno nadzirajo, naj pazijo, jeli vsak učitelj učiteljev ustrezna svoji zadači. Pozor!

Voditeljske konference. Voditelji ljubljanskih šol so imeli letos pod predsedstvom c. kr. okr. šolskega nadzornika A. Maierja dve voditeljski konferenci. Pri prvi so se razdelili učenci v posamezne šole, pri drugi je bila pa glavna

točka: Enotno presojanje uradnih spisov. Sklenilo se je dalje, učiteljstvu priporočati, da naj se mere in uteži poučujejo temeljito in praktično. Med odmorom naj učenci tehtajo posamezne stvari ter merijo svojo velikost ob steni. Dalje je bil sprejet predlog, da se uvedejo meseca oktobra hospitacije na ljubljanskih šolah. — Voditeljske konference priporočamo tudi nadzornikom in voditeljem drugih okrajev.

Vabilo k rednemu občnemu zboru ajdovske podružnice goriškega učiteljskega društva, kateri bo 4. oktobra t. l. v prostorih ljudske šole v Dobravljah ob 2¹/₂ popoldne po sledečem dnevnem redu: 1. Poročila a) načelnikovo b) tajnikovo c) blagajnikovo. 2. Volitev podružničnega vodstva. 3. Razni nasveti. K polnoštevilni udeležbi vabi stanovska samozavest in načelništvo.

Tečaji za zdravljenje jecljajočih otrok. Po razpisu c. kr. ministrstva za uk in bogočastje se bodo vršili tudi letos na Dunaju štirje tečaji za zdravljenje jecljajočih otrok. Teh se morejo udeleževati tudi ljudskošolski učitelji, da se nauče dotične metode. Tečaji bodo trajali pet tednov. Oglasiti se je za vdeležitev pri okrajnem šolskem svetu mesta dunajskega uradnim potom najkasneje do 1. oktobra t. l.

Spomenik Vegi. Piše se nam: Skoro vsi slovenski in tudi nekaj nemških listov so prinesli ob stoletnici smrti Vegove notice. Ker je Vega edini kranjski Slovenec, kateri je dosegel red Marije Terezije, spodobilo bi se, da se mu v Ljubljani postavi dostojen spomenik. Slavni veteranski kor bi to nalogo gotovo rad sprejel in vsak star vojak bi rad po svoji moči prispeval za tak zgodovinski in patriotični spomenik. Mladino bi tak spomenik spodbujal k pridnosti in hrabrosti, in krasil bi tudi kak javni prostor ljubljanski. Tudi Čehovin, akoravno mlajši, ima že svoj spomenik, in vendar ni bil toliko slaven učenjak kot Vega. — Drugi listi se prosijo naj blagovolijo to ponatisniti. — Star vojak.

Zahvala. Povodom štiridesetletnice mojega službovanja so se mi priredile izvanredno priske ovacije. Ker mi ni lahko mogoče zahvaliti se premnogim častilecem posebej, izrekam tem potom slavnemu učiteljskemu društvu belokranjskemu, ki je to slavnost priredilo, prečastiti duhovščini, slavnemu c. kr. uradništvu, mestnemu zastopu črnomaljskemu, narodni čitalnici, p. n. igralcam in igralcem za prireditev igre, pevskemu zboru, načelstvu posojilnice, cestnemu odboru, požarni brambi, mestni godbi, p. n. gg. zastopnikoma mesta Metlike, gg. zastopnikoma učiteljstva novomeškega okraja, krajnemu šolskemu svetu črnomaljskemu, in sploh vsem tistim, ki so na kakršenkoli način kaj pripomogli v povzdigo svečanosti ali se me sploh o tej priliki spominjali, svojo najiskrenejšo zahvalo. — Zajedno izrekam svojo srčno zahvalo p. n. učiteljstvu novomeškega in kočevskega okraja za prireditev meni nepozabne svečanosti o priliki okrajnih učiteljskih konferenc.

Črnomelj, 24. septembra 1902.

Anton Jeršinovič

nadučitelj in c. kr. okr. šolski nadzornik.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1921.

Kranjsko.

Na enorazrednici v Ambrusu razpisana je služba učitelja-voditelja s postavno plačo in prostim stanovanjem v stalno, oziroma začasno nameščenje. Prošnje oddajati je do 15. oktobra t. l. pri c. kr. šol. svetu v Rudolfovem.

C. kr. okrajni šolski svet Rudolfovo, dne 20. septembra 1902.

Št. 1046.

Na enorazrednici v Božakovem razpisana je služba učitelja-voditelja s postavno plačo in prostim stanovanjem v stalno, oziroma začasno nameščenje. Prošnje vlagati je do 10. oktobra t. l. pri c. kr. okr. šolskem svetu v Črnomlju.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 18. septembra 1902.

Št. 1047.

Na trirazrednici v Dragatušu razpisana je služba učiteljice s prostim stanovanjem in postavno plačo v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Prošnje vlagati je do 10. oktobra 1902 pri c. kr. okr. šol. svetu v Črnomlju.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 18. septembra 1902.

Št. 678.

Na štirirazredni deški ljudski šoli v Kamniku je stalno podeliti izpraznjeno učno mesto s postavnimi prejemki.

Prošnje je poslati po službenem potu tukajšnjemu uradu do 20. oktobra 1902.

C. kr. okr. šolski svet v Kamniku, dne 17. septembra 1902.

Št. 1075.

Na dvorazrednici v Starem trgu pri Poljanah razpisana je služba nadučitelja s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Prošnje vlagati je do 10. oktobra 1902 pri c. kr. okr. šolskem svetu v Črnomlju.

Z. 951.

An der dreiklassigen Volksschule in Mitterdorf gelangt die erledigte zweite Lehrstelle mit den gesetzmässigen Bezügen zur definitiven, eventuell provisorischen Besetzung.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis 6. Oktober l. J. hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Radmannsdorf, am 20. September 1902.

Z. 954.

An der einklassigen Volksschule in Dobrava bei Asp ist die erledigte Lehr- und Schulleiterstelle mit den gesetzlichen Bezügen und der Naturalwohnung provisorisch oder definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis Ende Oktober 1902. hieramts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrat Radmannsdorf, am 20. September 1902.

Z. 1347.

An der einclassigen Volksschule in Gora wird die Lehrer-Leiterstelle mit den sistemisierten Bezügen, mit dem Beisatze ausgeschrieben, dass eine Lehrkraft sofort provisorisch aufgenommen wird, welche für den Fall, als sich keine zur definitiven Anstellung geeignete Bewerber finden sollten, bei zufriedenstellender Leistung als provisor. Lehrkraft auch weiter belassen werden wird.

Gehörig instruirte Gesuche sind bis 15. Oktober 1902 im vorgeschriebenen Wege hierorts einzubringen.

K. k. Bezirksschulrath Gottschee, am 20. Oktober 1902.

Izšel je v zalogi R. Šeber-ja v Postojni

Ročni zapisnik

z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južno-Štajerskem in Primorskem in z osebnim staležem kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva za šolsko leto 1902/03. IX. letnik.

Sestavil Štefan Primožič.

Cena: Za 75 učencev kron 1.40, za 100 učencev kron 1.50, za 125 učencev kron 1.60, za 150 učencev kron 1.70. Naročnikom šolskih tiskovin 40 vin. ceneje.

Ob jednom priporoču gorenja trvdka slavnim šolskim vodstvom svojo

zalogo uradnih šolskih tiskovin,

raznih poštnih in drugih tiskovin, katere se rabijo v šoli kot učilo.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrť leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Frančišek Crnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, ¹/₂ strani 10 K, ¹/₄ strani 8 K, ¹/₈ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.